

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:24

pp.1542-1555

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

ORTAOKUL ÖĞRENCİSİ SPORCULARIN AKADEMİK BAŞARILARI İLE SPOR BAŞARILARI İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI¹

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ACHIEVEMENTS AND SPORTS SUCCESS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Mehmet Hakkı YILDIZ

Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Batman/TÜRKİYE

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Emin YILDIZ

Batman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Batman/TÜRKİYE

ORCID: 0000-0001-8144-1139

Article Arrival Date : 17.09.2019

Article Published Date : 28.10.2019

Article Type : Review Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.357>

Reference : Yıldız, M.H. & Yıldız, M.E. (2019). "Ortaokul Öğrencisi Sporcuların Akademik Başarıları İle Spor Başarıları İlişkisinin Araştırılması", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 5(24): 1542-1555

ÖZET

Bu araştırmayla; ortaokul öğrencilerinin amatör spor takımlarında yer almaları ve spor aktivitelerine katılmalarının akademik ders başarılarını olumlu veya olumsuz etkileyip etkilemediğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Bu araştırma ilişkisel tarama modeline göre yapıldı. Araştırma sürecinde Batman Üniversitesi Etik Komisyonundan onay alınmıştır. Araştırma örnekleme; 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Batman il merkezi ortaokullarında 5,6,7 veya 8. sınıfını bitiren ve en az son bir yıldır amatör spor kulüplerinde aktif antrenmanlara düzenli olarak katılan lisanslı sporcu öğrencileri kapsar. Katılımcılar, 70'i (%50,4) kız sporcu ve 69'u da (%49,6) erkek sporcu olmak üzere 139 kişiden oluşmaktadır. Yılısonu not ortalamalarına göre en düşük ve en yüksek grupta sporcu dağılımının az olduğu, sporcuların daha çok orta seviye not ortalamasına sahip oldukları söylenebilir. Sporcuların bitirdikleri sınıfların yılısonu not ortalaması ile spor başarıları arasında istatistiksel olarak düşük düzeyde pozitif ilişki bulundu. Sporcuların LGS puan ortalaması ile BKİ, spor yaptıkları yıl, haftalık spor yaptıkları gün sayısı, spor başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişki bulunmadı. Spor takımlarında yer almanın ve spor aktivitelerine devam etmenin akademik başarıyı düşürmediği ancak belirgin bir artışa da neden olmadığı sonucuna ulaşılabılır. Öğretmenler, öğrencileri spora yönlendirmede daha etkin rol üstlenmelidirler.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Ortaokul Öğrencileri, Spor Takımı, Sporcu, Sporda Başarı

ABSTRACT

With this research; It is aimed to investigate whether the participation of middle school students in amateur sports teams and their participation in sports activities affect their academic success or not. This research was conducted according to the relational screening model. Approval was obtained from the Ethics Committee of Batman University during the

¹ Bu makale, Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Emin YILDIZ'ın danışmanlığında, Mehmet Hakkı YILDIZ'ın 'Spor Aktivitelerine Devam Eden Ortaokul Öğrencilerinin Okul Ders Başarıları İle Spor Başarıları İlişkisinin Araştırılması' adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

research process. Research sample; In the 2017-2018 academic year, it covers licensed athletes who have completed 5,6,7 or 8th grade in Batman city center secondary schools and regularly participate in active training in amateur sports clubs for at least one year. The participants consisted of 139 people, 70 (50.4%) of which were female athletes and 69 (49.6%) of them were male athletes. It can be said that the distribution of athletes in the lowest and highest groups is low according to the year-end grade point averages. It can be said that athletes have a medium grade point average. A statistically low positive correlation was found between the end of year grade point averages of the athletes and their sports success. No statistically significant relationship was found between the mean LGS score of the athletes and their BMI, year of sports, number of days of sports, and sport success. It can be concluded that taking part in sports teams and continuing sports activities does not decrease academic achievement but does not cause a significant increase. Teachers should take a more active role in guiding students into sports.

Keywords: Academic Achievement, Secondary School Students, Sports Team, Sporters, Sports Success.

1. GİRİŞ

Toplumumuzda değişen değerlerin sosyal yapı ve insan davranışları üzerine etkileri hep merak konusu olmuştur. Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye’de de bu değişim ve gelişme ile birlikte spora ve sporcuya bakışı önceki dönemlere nazaran farklılık gösterdiği gözlemlenmekte ve araştırmalara konu olmaktadır.

Özellikle Türkiye’nin doğu illerinde yaşayan toplum yapısının spora ve sporcuya bakışı olumlu yönde değişmekle beraber sporun toplum tarafından daha fazla desteklenmesi için sporun olumsuz etkisi olduğu düşünülen akademik başarı spor aktivite ilişkisi araştırmaya muhtaç bir konudur.

Sporun okul başarısı üzerinde olumsuz etkisi olmadığı ancak başarısız öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda spora yönelmesi ihtimal dahilindedir. Bunun belirlenmesi sporun yaygınlaşması, sporda başarının artması, toplumun spora ve sporcuya bakışı önemli ölçüde olumlu yönde gelişeceği muhakkaktır. Bu alanda ülkemizde ve Batman ilinde çok az sayıda araştırmaya rastlanmıştır.

Ülkemiz dışında yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar rapor edilmiştir. Öğrencilerin fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişki olup olmadığı ve bu ilişkinin ne yönde olduğu öğretmenler, yöneticiler ve veliler arasında tartışma konusu olmuştur. Bazı araştırmalar fiziksel aktivite seviyesi ile akademik başarı arasında bir ilişki olduğunu kaydederken (Grissom, 2005), fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bildiren araştırma çalışmaları da mevcuttur (Tremblay ve ark, 2010; Trudeau ve Shephard, 2010).

Bazı araştırma raporlarına göre, ortaöğretim başarı puanı yukarıda olan öğrenciler, başarı puanı düşük ve orta düzeyde olan öğrencilere nazaran daha fazla spor faaliyetlerine katılmaktadır. Bu durum öğrenci ailelerinin, sporun akademik başarıyı düşürdüğü şeklindeki endişelerini haksız çıkarmaktadır (Türkel, 2010)

Başka bir araştırmada, fiziksel olarak aktif bir okul dönemi geçiren öğrencilerin akademik başarılarının %6 oranında arttığı, aktif bir dönem geçirmeyen kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarılarının ise %1 oranında gerilediği rapor edilmiştir (THSK, 2014).

Bu araştırmayla; ortaokul öğrencilerinin amatör spor takımlarında yer almaları ve spor aktivitelerine katılmalarının akademik ders başarılarını olumlu veya olumsuz etkileyip etkilemediğinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmayla; sporun akademik başarı ilişkisi ortaya konarak, spor ve eğitim alanında yapılacak benzer çalışmalara yol göstereceği, spor araştırmalarına ve ülkemizin spor bilincine katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

Bir araştırmada ortaokul düzeyinde kız ve erkeklerin hem spor takımı hem de fiziksel aktivitelere katılımın yüksek akademik veriler ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak araştırmacı fiziksel aktiviteye herhangi bir şekilde katılımın akademik başarı düzeyine olumlu bir etkisi olduğunu rapor etmiştir (Bilgin, 2017).

2009 yılında İsveç'te yapılan bir çalışmada; 1950-1970 yılları arasında doğan 1.2 milyon erişkin erkeğin askerde fiziksel uygunluk testleriyle IQ test sonuçları karşılaştırılmış ve çalışmanın sonunda iyi fiziksel formda olan kişilerin daha yüksek IQ'ya sahip olduğu, mantık, matematik ve sözel zekâlarının arttığı, 18 yaşındayken daha fit olanların bir çoğunun yüksek öğretime devam ettiği ve daha nitelikli işlerde çalıştıkları rapor edilmiştir (THSK, 2014).

Bir araştırmada, fiziksel aktivite veya spor takımı aktivitelerine katılan ortaokul ve liselerde okuyan 4746 öğrencinin akademik verileri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ortaokul öğrencisi kız ve erkeklerin hem spor takımına katılımın hem de fiziksel aktivitelere katılımın yüksek akademik başarı değerleri ile ilişkili olduğu bildirilmiştir (Fox ve ark., 2010).

Başka bir araştırmada da yukarıdaki araştırma verilerinden farklı olarak spor takımlarında yer alan ve spor takımlarında yer almayanlar arasında akademik başarı değerleri farklılaşmadı. En azından spor takımlarında yer alıp spor etkinliklerine zaman ayırmanın akademik başarıyı düşürmediği rapor edilmiştir (Yıldız, 2017).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modeline göre yapıldı.

Araştırma sürecinde Batman Üniversitesi Etik Komisyonundan onay alınmıştır.

2.1. Çalışmada Kullanılan Akademik Başarı Değerleri: Mevcut çalışmada, akademik başarı değeri olarak Bitirilen Sınıfların Yılsonu Not Ortalaması, ilgili sınıfların yılsonu ortalaması ve LGS (Liselere Geçiş Sistemi) puanları kullanıldı.

2.1.1. Yılsonu Not Ortalaması: Öğrencilerin, bitirdiği ilgili sınıfı yılsonu not ortalamasıdır.

2.1.2. Liselere Geçiş Sistemi (LGS): Liselere Geçiş Sistemi kapsamında uygulanan Merkezi Sınav, sınavla öğrenci alan Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri ve Özel Program ve Proje Uygulayan Ortaöğretim Kurumlarına öğrenci seçmek amacıyla uygulanmaktadır (MEB, 2018a).

Merkezi Sınav, 8. sınıf öğretim programları temel alınarak yapılmaktadır. Sabah oturumunda uygulanan sözel testinde 50 soru, öğlen oturumunda uygulanan sayısal testinde 40 soru olmak üzere sınavda toplam 90 soru yer almaktadır. Sözel bölümde Türkçe, T.C. İnkılap Tarihi, Din Kültürü-Ahlâk Bilgisi ve Yabancı Dil, sayısal bölümde ise Matematik ve Fen Bilimleri alt testleri yer almaktadır. Ham puanlar, standardize edilerek en küçüğü 100 ve en büyüğü 500 olan bir puan dağılımına dönüştürülmektedir (MEB, 2018b).

2.1.3. Ortaokul Başarı Puanı (OBP): Ortaokulun 6, 7 ve 8. sınıf seviyesinde alınan yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalamasını ifade etmektedir. Ortaokul, sekiz yıllık temel eğitimin 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları kapsayan eğitim öğretim dönemidir.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretime Geçiş Yönergesinde; güzel sanatlar liseleri, spor liseleri ile klasik sanatlar ve müzik, görsel sanatlar ve spor programı uygulayan Anadolu imam hatip liselerine yetenek sınav puanı ve OBP kullanılarak puan üstünlüğüne göre, yerleştirme yapılacağı düzenlenmiştir (MEB, 2018a).

Mevcut çalışmada öğrencilerin bitirdiği tüm sınıfların (5,6,7 veya 8. sınıf) öğretim yıllarına ait yılsonu not ortalaması da değerlendirildi.

2.2. Örneklem

Araştırma örneklemini; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Batman il merkezi ortaokullarında 5,6,7 veya 8. sınıfını bitiren ve en az son bir yıldır amatör spor kulüplerinde aktif antrenmanlara düzenli olarak katılan lisanslı sporcu öğrencileri kapsar. Örneklem grubu basit tesadüfi yöntemle seçilmiştir

Batmanda, 11-14 yaş grubunda aktif spor yapan sporcu sayısı 846'dır (erkek 564 ve kız 282). Çalışmaya dahil edilen sporcu sayısı 139'dur. Seçilen öğrenci sporcu örnekleme, evreni temsil etmektedir. Batmandaki tüm yaşlarda faal sporcu sayısı ise 3455'dir (SGM, 2019).

Araştırmada incelenen öğrencilerin kişisel bilgileri, spora yönelmelerinde etki eden faktörler, akademik başarı ile sportif başarı durumu, uygulanan anketin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bilgi toplama aracı olarak 25 adet çoktan seçmeli soru içeren bir anket formu (EK-1) hazırlanmıştır. Bu form Haziran – Eylül 2018 tarihleri arasında veli ve çalıştırıcı nezaretinde sporcular ile birlikte dolduruldu. Araştırmanın genel amacı yüz yüze açıklanmış, cevaplamalar ile ilgili bilgiler verilmiş ve formun doldurulmasına yönelik sorular cevaplanmıştır.

2.3.1. Boy ölçümü: 1 mm'ye duyarlı duvara sabitlenmiş boy skalası üzerinde kayan kaliper deneyin saçlarına hafif baskı uygulanarak yapıldı ve uzunluk cm cinsinden kaydedildi. Boy ölçümünde denekler yalınayak halde, ayak topuğu, kalça, sırt ve baş duvara temas halinde olmasına dikkat edildi.

2.3.2. Vücut ağırlığı: 100 gr'a duyarlı Sinbo marka dijital baskül üzerinde deneklerin yalınayak ve hafif spor kıyafeti ile vücut ağırlığı ölçüldü. Değerler kg cinsinden kaydedildi.

2.3.3. BKİ (Beden Kitle İndeksi): Vücut ağırlığının boyun metre cinsinden karesine bölümü [$VKI=Ağırlık (kg)/boy^2 (m)$] formülü uygulanarak elde edildi.

2.4. Verilerin Analizi

İstatistiksel değerlendirmede IBM SPSS Statistics 24 paket programı kullanıldı. Batman ili 5-6-7 ve 8. sınıf öğrencilerinin yılsonu başarı not ortalamaları ile aktif sporcuların yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldı. Verilerin analizinde öğrencilerden toplanan verilerin frekans dağılımları, aritmetik ortalamaları (\bar{x}), standart sapmaları (Ss) ve yüzdelikleri hesaplandı. Araştırmada yapılan analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ ve $p<0,01$ olarak kabul edildi.

Araştırmada verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için Kolmogorow Smirnow testi kullanıldı. Test sonuçlarına göre verilerin normal dağılım gösterdiği görüldü ($p>,05$). Varyansların homojenliği Levene testi ile analiz edildi. Bağımsız grupların ortalama değerleri t-testi ile karşılaştırmaları yapıldı. Grupların (kız-erkek) değişkenlere göre yüzde (%) değerleri tablolarda gösterildi. Sürekli değişkenlerin birbirleri ile ilişkisi için Pearson's Korelasyon katsayısı ile değerlendirme yapıldı.

3. BULGULAR

Katılımcılar, 70'i (%50,4) kız sporcu ve 69'u da (%49,6) erkek sporcu olmak üzere 139 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 1. Sporcuların kişisel bilgilerine göre dağılımı

	Değişkenler	n	%
Baba yaşıyor mu?	Evet	134	%96,4
	Hayır	5	%3,6
Baba mesleği	Çalışmıyor	25	%18,7
	Memur	13	%9,7
	İşçi	38	%28,4
	Esnaf	8	%6,0
	Serbest	49	%36,6
	Diğer	1	%0,7
	Baba eğitimi	Okumadı	25
İlkokul	25	%18,7	
Ortaokul	62	%46,3	
Lise	19	%14,2	
Üniversite	3	%2,2	
Anne yaşıyor mu?	Evet	136	%97,8

	Hayır	3	%2,2
Anne mesleği	Ev hanımı	123	%90,4
	Memur	4	%2,9
	İşçi	2	%1,5
	Serbest meslek	6	%4,4
	Diğer	1	%0,7
Anne eğitimi	Okumadı	45	%33,1
	İlkokul	48	%35,3
	Ortaokul	37	%27,2
	Lise	3	%2,2
	Üniversite	3	%2,2
Ailede spor yapan var mı?	Evet	82	%59,0
	Hayır	57	%41,0
Ailenin spora bakışı	Destekliyor	66	%47,5
	Karışmıyor	71	%51,1
	Karşı çıkıyor	2	%1,4
Toplam kardeş sayısı	1 kardeş	3	%2,2
	2 kardeş	13	%9,4
	3 kardeş	21	%15,1
	4 kardeş	31	%22,3
	5 kardeş veya daha fazla	71	%51,1
Spor alanına ulaşım	Yürüyerek	77	%55,4
	Bisikletle	29	%20,9
	Toplu taşıma veya servis	11	%7,9
	Özel araç	22	%15,8
Spor çalışmalarına katılmanız ders başarınızı olumsuz etkiliyor mu?	Evet	3	%2,2
	Hayır	136	%97,8

Tablo 1’de sporcuların kişisel bilgilerine göre dağılımları verilmiştir:

Baba yaşıyor mu? Sorusuna Evet cevabı verenler (n:134) %96,4 ve Hayır cevabını verenler (n:5) %3,6’dır.

Baba mesleği sorulduğunda; sporcuların önemli bir kısmı (n:25) %18,7’si Çalışmıyor ve (n:49) %36,6’sı Serbest meslek cevabını vermesi dikkat çekicidir.

Babanın eğitim durumuna göre dağılıma bakıldığında; Lise ve üniversite mezunu (n:22) %16,4 olarak tespit edildi. Sporcuların baba eğitimine göre büyük çoğunluğu ise (n: 112, %84,6) ortaokul ve aşağısı eğitim düzeyine sahiptir.

Anne yaşıyor mu? Sorusuna Evet cevabı veren sporcular (n: 136) %97,8 ve Hayır cevabını veren sporcular (n: 3) %2,2’dir.

Anne mesleği sorulduğunda; sporcuların tamamına yakını (n:123) %90,4’ü Ev hanımı cevabını vermesi dikkat çekicidir. Sporcuların çok az bir kısmı anne mesleklerinin; Memur (n:4) %2,9, İşçi (n:2) %1,5, Serbest meslek (n:6) %4,4 ve Diğer (n:1) %0,7 olarak cevap verdi.

Anne eğitim durumu sorulduğunda sporcuların (n:130) %96,6’sı Ortaokul ve altında dağılım gösterdi. Sporcuların anne eğitim durumu Lise ve üstü olanlar (n:6) %4,4 olarak belirlendi.

Ailede spor yapan var mı? Sorusuna Evet diyenler (n:82) %59,0 ve Hayır (n:57) diyenler %41,0’dır.

Ailenin spora bakışı sorulduğunda sporcuların (n:66) %47,5’i Ailem spora kalımlımı destekliyor, (n:71) %51,1’i Ailem spora katılmama karışmıyor ve (n:2) %1,4’ü de Ailem spora katılmama karşı çıkıyor cevabını verdi.

Sporcuların toplam kardeş sayısı sorulduğunda, 5 kardeş veya daha fazla cevabını verenler (n:71) %51,1 olarak belirlendi. Sporcuların (n:3) %2,2', 1 kardeş, (n:13) %9,4'ü 2 kardeş, (n:21) %15,1'i 3 kardeş ve (n:31) %22,3'ü de 4 kardeş olduklarını bildirdi.

Spor alanına ulaşım durumları sorulduğunda, sporcuların (n:77) %55,4'ü Yürüyerek cevabını verdi. Sporcuların (n:29) %20,9'u Bisikletle, sporcuların (n:11) %7,9'u Toplu taşıma veya servis ile ve sporcuların (n:22) %15,8'i de Özel araç cevabını verdi.

Spor çalışmalarına katılmanız ders başarınızı olumsuz etkiliyor mu? Sorusuna sporcuların tamamına yakını (n:136) %97,8'i Hayır cevabını verdi. Evet cevabını verenlerin oranı (n:3) %2,2 olarak gerçekleşti.

Tablo 2. Sporcuların cinsiyetlerine ve spora başlama etkenlerine göre dağılımı

		Öz Kararım	Ailem	Arkadaşları m	Kitle İletişim	Öğretmen	Toplam
Erkek	n	16	32	18	1	3	70
	%	%11,5	%23,0	%12,9	%0,7	%2,2	%50,4
Kız	n	5	44	18	0	2	69
	%	%3,6	%31,7	%12,9	%0,0	%1,4	%49,6
Toplam	n	21	76	36	1	5	139
	%	%15,1	%54,7	%25,9	%0,7	%3,6	%100,0

Tablo 2'de sporcuların cinsiyetlerine ve spora başlama etkenlerine göre dağılımı verilmiştir. Erkek sporcuların spora başlama etkenlerine göre dağılımına bakıldığında, ilk sırada (n:32) %23,0 ile ailem tercihi yer aldı. İkinci sırada (n:18) %12,9 ile arkadaşları tercihi yer aldı. Üçüncü sırada (n:16) %11,5 ile öz kararım tercihi yer aldı. Dördüncü sırada (n:3) %2,2 ile öğretmen tercihi yer aldı. Son olarak (n:1) %0,7 ile kitle iletişim tercihi yer aldı.

Kız sporcuların spora başlama etkenlerine göre dağılımına bakıldığında, ilk sırada (n:44) %31,7 ile ailem tercihi, ikinci sırada (n:18) %12,9 ile arkadaşları tercihi yer aldı. Üçüncü sırada (n:5) %3,6 ile öz kararım tercihi yer aldı. Dördüncü sırada (n:5) %1,4 ile öğretmen tercihi ve son olarak (n:1) %0,7 ile kitle iletişim tercihi yer aldı.

Erkek ve kız sporcular birlikte değerlendirildiğinde verdikleri cevaba göre sırasıyla sporcuların; (n:76) %54,7'si Ailesi, (n:36) %25,9'u Arkadaşları, (n:21) %15,1'i Öz kararı, (n:5) %3,6'sı Öğretmenleri ve (n:1) %0,7'si de Kitle iletişim araçları etkisiyle spora başladığı saptandı.

Tablo 3. Sporcuların cinsiyetlerine ve bitirilen sınıfların yılsonu not ortalamalarına göre dağılımı

		50-60 Puan	61-70 Puan	71-80 Puan	81-90 Puan	91-100 Puan	Toplam
Erkek	n	5	31	24	9	1	70
	%	%3,6	%22,3	%17,3	%6,5	%0,7	%50,4
Kız	n	2	11	22	27	7	69
	%	%1,4	%7,9	%15,8	%19,4	%5,0	%49,6
Toplam	n	7	42	46	36	8	139
	%	%5,0	%30,2	%33,1	%25,9	%5,8	%100,0

Tablo 3'de sporcuların cinsiyetlerine ve bitirilen yılsonu not ortalamalarına göre dağılımı verilmiştir. Erkek sporcuların (n:31) %22,3'ü 61-70 puan, (n:24) %17,3'ü 71-80 puan ve (n:9) %6,5'i de 81-90 puan grubunda yer aldığı görüldü. 50-60 puan ve 91-100 puan grubunda yer alan erkek sporcu oranı sırasıyla (n:5) %3,6 ve (n:1) %0,7 olarak gerçekleşti.

Kız sporcuların (n:11) %7,9'u 61-70 puan, (n:22) %15,8'i 71-80 puan ve (n:27) %19,4'ü de 81-90 puan grubunda yer aldığı görüldü. 50-60 puan ve 91-100 puan grubunda yer alan kız sporcu oranı sırasıyla (n:2) %1,4 ve (n:7) %5,0 olarak gerçekleşti.

Erkek ve kız sporcular birlikte bitirilen yılsonu not ortalamalarına bakıldığında; (n:42) %30,2'si 61-70 puan, (n:46) %33,1'i 71-80 puan ve (n:36) %25,9'u da 81-90 puan grubunda yer aldığı görüldü. 50-60 puan ve 91-100 puan grubunda yer alan sporcu oranı sırasıyla %5,0 ve %5,8 olarak gerçekleşti.

Tablo 4. Sekizinci sınıfı bitiren sporcuların cinsiyetlerine ve LGS puan seviyelerine göre dağılımı

		100-200 Puan	201-300 Puan	301-400 Puan	401-500 Puan	Toplam
Erkek	n	9	18	5	0	32
	%	%17,3	%34,6	%9,6	%0	%61,5
Kız	n	3	14	3	0	20
	%	%5,8	%26,9	%5,8	%0	%38,5
Toplam	n	12	32	8	0	52
	%	%23,1	%61,5	%15,4	%0	%100,0

Tablo 4'de sekizinci sınıfı bitiren sporcuların cinsiyetlerine ve LGS puan seviyelerine göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre erkek sporcularda; 100-200 puan grubunda yer alanlar (n:9) %17,3, 201-300 puan grubunda yer alanlar (n:18) %34,6, 301-400 puan grubunda yer alanlar (n:5) %9,6 olarak gerçekleşti. Ancak 401-500 puan alan erkek sporcu bulunmamaktadır.

Kız sporcularda; 100-200 puan grubunda yer alanlar (n:3) %5,8, 201-300 puan grubunda yer alanlar (n:14) %26,9, 301-400 puan grubunda yer alanlar (n:3) %5,8 olarak gerçekleşti. Ancak 401-500 puan alan kız sporcu bulunmamaktadır.

Erkek ve kız sporcular birlikte değerlendirildiğinde; 100-200 puan grubunda yer alanlar (n:12) %23,1, 201-300 puan grubunda yer alanlar (n:32) %61,5, 301-400 puan grubunda yer alanlar (n:8) %15,4 olarak gerçekleşti. Ancak 401-500 puan alan sporcu bulunmamaktadır.

Tablo 5. Sporcuların spor branşlarına ve spor başarı seviyelerine göre dağılımı

		Yok veya Katılmadım	İl Derecesi	Bölge Derecesi	Türkiye Derecesi	Toplam
Voleybol	n	17	7	32	8	64
	%	%12,2	%5,0	%23,0	%5,8	%46,0
Basketbol	n	16	1	24	0	41
	%	%11,5	%0,7	%17,3	%0,0	%29,5
Futbol	n	3	2	18	0	23
	%	%2,2	%1,4	%12,9	%0,0	%16,5
Badminton	n	3	0	8	0	11
	%	%2,2	%0,0	%5,8	%0,0	%7,9
Toplam	n	39	10	82	8	139
	%	%28,1	%7,2	%59,0	%5,8	%100,0

Tablo 5'de sporcuların spor branşlarına ve spor başarı seviyelerine göre dağılımı görülmektedir. Buna göre sporcuların (n:39) %28,1'i spor başarısı yok veya yarışmalara katılmamıştır. Sadece (n:8) %5,8'i Türkiye derecesine sahip olduğu tespit edildi.

Tablo 6. Sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile en son bitirdiği sınıf, Spor başarısı, 8. Sınıf yılsonu notu ve LGS not ortalamaları arasındaki ilişki

Değişkenler		Spor Başarısı	8.Sınıf Yılsonu Notu	LGS Puanı
Bitirilen Sınıfların Yılsonu Not Ortalaması	r	,224**	,949**	,588**
	p	,008	,000	,000
	n	139	52	52

** : P<0,01

Tablo 6 incelendiğinde; sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile 8. sınıf yılsonu not ortalaması arasında istatistiksel olarak yüksek derecede pozitif ilişki bulundu ($r: ,949^{**}$ $p<,001$). Sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile LGS puan ortalaması arasında orta düzeyde pozitif ilişki bulundu ($r: ,588^{**}$ $p<,001$). Ancak sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile spor başarısı arasında düşük düzeyde pozitif ilişki bulundu ($r: ,224^{**}$ $p<,05$).

Tablo 7. Sporcuların LGS puan ortalaması ile BKİ, spor yaptıkları yıl, haftalık spor yaptıkları gün sayısı, spor başarısı ve 8. sınıf yılsonu notu ortalamaları arasındaki ilişki

Değişkenler		BKİ	Spor Yıl Sayısı	Spor Gün Sayısı	Spor Başarısı	8. Sınıf Yılsonu Notu
LGS Puanı	r	-,076	,039	,028	,203	,579**
	p	,593	,785	,845	,150	,000
	n	52	52	52	52	52

** : $P<,01$

Tablo 7’de sporcuların LGS puan ortalaması ile BKİ, spor yaptıkları yıl, haftalık spor yaptıkları gün sayısı, spor başarısı ve 8. sınıf yılsonu notu ortalamaları arasındaki ilişki korelasyon testi ile analiz edilmiştir. sporcuların LGS puan ortalaması ile sporcuların BKİ değerleri arasında anlamlı herhangi bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Sporcuların LGS puan ortalaması ile sporcuların yaptıkları spor yıl sayısı arasında anlamlı herhangi bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Sporcuların LGS puan ortalaması ile sporcuların yaptıkları spor gün sayısı arasında herhangi bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Sporcuların LGS puan ortalaması ile spor başarısı arasında herhangi bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Sporcuların LGS puan ortalaması ile 8. Sınıf notları arasında herhangi bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Ancak sporcuların LGS puan ortalaması ile 8. sınıf yılsonu notu ortalamaları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulundu ($r: ,579^{**}$ $p<,001$).

Tablo 8. Baba eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyi ile bitirilen sınıfların yılsonu not ortalaması, spor başarısı, LGS Puanı ve aile gelir düzeyi ilişkisi

Değişkenler		Bitirilen Sınıfların Yılsonu Not Ortalaması	Spor Başarısı	LGS Puanı	Aile Gelir Düzeyi
Baba Eğitim Düzeyi	r	,042	,083	,056	-,164
	p	,626	,338	,704	,261
	n	134	134	49	49
Anne Eğitim Düzeyi	r	-,125	-,005	-,102	-,014
	p	,146	,958	,487	,921
	n	136	136	49	49

$P>,05$

Tablo 8’de Baba eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyi ile bitirilen sınıfların yılsonu not ortalaması, spor başarısı, LGS Puanı ve aile gelir düzeyi ilişkisi korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Baba eğitim düzeyi ile bitirilen sınıfların yılsonu not ortalaması arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Baba eğitim düzeyi ile spor başarısı arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Baba eğitim düzeyi ile LGS puanı arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Baba eğitim düzeyi ile aile gelir düzeyi arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Baba eğitim düzeyi ile arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$).

Anne eğitim düzeyi ile bitirilen sınıfların yılsonu not ortalaması arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Anne eğitim düzeyi ile spor başarısı arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Anne eğitim düzeyi ile LGS puanı arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Anne eğitim düzeyi ile aile gelir düzeyi arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$). Anne eğitim düzeyi ile arasında bir ilişki bulunmadı ($p>,005$).

Tablo 9. Sporcuların akademik başarı ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	Fark	t test	P value
BKİ	Erkek	70	19,85	2,44	,86453	2,133	,035*
	Kız	69	18,98	2,34			
	Toplam	139	19,4	2,4	-	-	-
5. Sınıf Yılsonu Notu	Erkek	70	69,94	7,68	-7,99742	-5,546	,000**
	Kız	69	77,94	9,26			
	Toplam	139	73,9	9,4	-	-	-
6. Sınıf Yılsonu Notu	Erkek	70	70,0	7,6	-8,45457	-6,041	,000**
	Kız	69	78,5	8,9			
	Toplam	139	74,2	9,2	-	-	-
7. Sınıf Yılsonu Notu	Erkek	48	69,9	6,9	-6,51578	-3,960	,000**
	Kız	40	76,4	8,6			
	Toplam	88	72,9	8,3	-	-	-
8. Sınıf Yılsonu Notu	Erkek	32	70,2	6,9	-5,12931	-2,514	,015*
	Kız	20	75,3	7,6			
	Toplam	52	72,2	7,5	-	-	-
Bitirilen Sınıfların Yılsonu Notu	Erkek	70	70,3	7,4	-8,11314	-5,908	,000**
	Kız	69	78,4	8,7			
	Toplam	139	74,3	9,0	-	-	-
LGS Puanı	Erkek	32	233,6	51,4	18,34475	-1,290	,203
	Kız	20	251,9	47,4			
	Toplam	52	240,6	50,2	-	-	-

*: P<0,05 **: P<0,01

Tablo 9’da sporcuların cinsiyetlerine göre BKİ ortalamaları ve akademik başarıları karşılaştırılmıştır. Sporcu erkek çocuklarda (n:70) BKİ 19,85 kg/m², kız çocuklarda (n:69) BKİ 18,98 kg/m² olarak bulundu. Erkek ve kız sporcular birlikte (n:139) BKİ değeri ortalaması 19,4 kg/m² olarak bulundu. Sporcuların BKİ değerlerine göre cinsiyet farklılığı analiz edildiğinde, kızlar erkeklerden daha düşük BKİ değerlerine sahip olduğu görüldü (p<,05).

Sporcuların 5. Sınıf yılsonu not ortalamaları erkek çocuklarında (n:70) 69,94 puan, kız çocuklarında (n:69) 77,94 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n:139) 5. Sınıf yılsonu not ortalamaları 73,95 puan olarak bulundu. Cinsiyetlerine göre sporcuların 5. Sınıf yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu (p<,01).

Sporcuların 6. Sınıf yılsonu not ortalamaları erkek çocuklarında (n: 70) 70,0 puan, kız çocuklarında (n: 69) 78,5 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n: 139) 6. Sınıf yılsonu not ortalamaları 74,2 puan olarak bulundu. Cinsiyetlerine göre sporcuların 6. Sınıf yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu (p<,01).

Sporcuların 7. Sınıf yılsonu not ortalamaları erkek çocuklarında (n:48) 69,9 puan, kız çocuklarında (n:40) 76,4 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n:88) 7. Sınıf yılsonu not ortalamaları 72,9 puan olarak bulundu. Cinsiyetlerine göre sporcuların 7. Sınıf yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu (p<,01).

Sporcuların 8. Sınıf yılsonu not ortalamaları erkek çocuklarında (n:32) 70,2 puan, kız çocuklarında (n:20) 75,3 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n:52) 8. Sınıf yılsonu not ortalamaları 72,2 puan olarak bulundu. Cinsiyetlerine göre sporcuların 8. Sınıf yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu ($p<,01$).

Sporcuların bitirilen sınıfların yılsonu not ortalamaları erkek çocuklarında (n:70) 70,3 puan, kız çocuklarında (n:69) 78,4 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n:139) bitirilen sınıfların yılsonu not ortalamaları 74,3 puan olarak bulundu. Cinsiyetlerine göre sporcuların bitirilen sınıfların yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu ($p<,01$).

8. Sınıf sporcuların LGS puan ortalamaları erkek çocuklarında (n:32) 233,6 puan, kız çocuklarında (n:20) 251,9 puan, erkek ve kız çocuklarının birlikte (n:52) LGS puan ortalamaları 240,6 olarak bulundu. 8. sınıf sporcuların LGS puan ortalamaları cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığında ise kız ve erkek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir farklılık bulunmadı ($p>,05$).

4. TARTIŞMA

Mevcut araştırmayla; ortaokul öğrencilerinin amatör spor takımlarında yer almaları ve spor aktivitelerine katılmalarının akademik ders başarılarını olumlu veya olumsuz etkileyip etkilemediğinin araştırılması amaçlanmakla beraber mevcut çalışma, sporcuların hem akademik hem de diğer verilerinin genel öğrenci profilleri ile karşılaştırma olanağı sunması açısından da önem arz etmektedir. Sporcuların akademik ile spor başarı durum tespitleri yapılmış ve sporcu verilerine ait ilişkisel analizlerine yer verilmiştir.

Baba mesleği sorulduğunda; sporcuların önemli bir kısmı (n:25) %18,7'si çalışmıyor ve (n:49) %36,6'sı serbest meslek cevabını vermesi dikkat çekicidir (Tablo 1).

Babanın eğitim durumuna göre dağılıma bakıldığında; lise ve üniversite mezunu (n:22) %16,4 olarak tespit edildi. Sporcuların baba eğitimine göre büyük çoğunluğu ise ortaokul ve aşağısı eğitim düzeyine sahiptir (Tablo 1).

Anne mesleği sorulduğunda; sporcuların tamamına yakını %90,4'ü ev hanımı cevabını vermesi dikkat çekicidir (Tablo 1).

Sporcuların anne eğitim durumu sorulduğunda, (n:130) %96,6'sı ortaokul ve altında dağılım gösterdi. Batman İl Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) 8. sınıf öğrencileri ile ilgili Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi 2017 (ABİDE) raporunda, anne eğitim durumu ortaokul ve altında olanların oranı yaklaşık %90 olarak tespit edilmiştir. Türkiye oranı ise yaklaşık %78'dir (MEM, 2017). Sporcuların anne eğitim düzeyleri Türkiye ve Batman il verilerinden geride yer almaktadır.

Ailede spor yapan var mı? Sorusuna Evet diyenler %59,0 ve Hayır diyenler %41,0'dır. Ailenin spora bakışı sorulduğunda sporcuların %47,5'i Ailem spora kalımlarını destekliyor, %51,1'i Ailem spora katılmama karışmıyor ve %1,4'ü de Ailem spora katılmama karşı çıkıyor cevabını verdi (Tablo 1). Buna göre sporcuların ailelerinden yeterli destek görmedikleri sonucuna ulaşılabilir. Sporcuların toplam kardeş sayısı 5 veya daha fazla olduğu tespit edildi (Tablo 1).

Yukarıdaki veriler birlikte değerlendirildiğinde amatör spor aktivitelerine devam eden ortaokul öğrencilerinin tamamına yakını orta ve düşük sosyo-ekonomik düzey aile çocukları olduğu söylenebilir.

Sporcuların spora başlama etkenlerine göre dağılımına bakıldığında; sırasıyla sporcuların %54,7'si Ailesi, %25,9'u Arkadaşları, %15,1'i Öz kararı, %3,6'sı Öğretmenleri ve %0,7'si de Kitle iletişim araçları etkisiyle spora başladığı anlaşıldı (Tablo 2). Öğretmenlerin öğrencileri spor yönlendirmesindeki etki oranının düşüklüğü dikkate değerdir. Yıldız ve arkadaşlarının (2015) Batman ilinde ortaokul öğretmenlerinin spora ilişkin tutumlarını araştırdıkları çalışmalarında, öğretmenlerin %66,1'i en az bir spor dalını oynamayı bilmesine rağmen öğretmenlerin sadece %22'sinin düzenli spor/fiziksel aktivite yaptığını rapor etmişlerdir. Öğrencilerin spora

yönlendirilmesinde öğretmen rolünün düşüklüğü, öğretmenlerin spora yönelik olumsuz veya ilgisiz tutumları ile ilişkili olduğu değerlendirilmektedir.

Sporcuların yılsonu not ortalamalarına göre dağılımı incelendiğinde; sporcuların %30,2'si 61-70 puan, %33,1'i 71-80 puan ve %25,9'u da 81-90 puan grubunda yer aldığı görüldü. 50-60 puan ve 91-100 puan grubunda yer alan sporcu oranı sırasıyla %5,0 ve %5,8 olarak gerçekleşti (Tablo 3). Buna göre en düşük ve en yüksek grupta sporcu dağılımının az olduğu, sporcuların daha çok orta seviye not ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığının Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı 2018 raporuna göre; merkezi sınavla ilgili liselere yerleşen öğrencilerden merkezi sınav puanı 100-200 aralığında olan öğrencilerin oranı %1,78, 201-300 aralığında olan öğrencilerin oranı %16,53, 301-400 aralığında olan öğrencilerin oranı %66,67 ve 401-500 aralığında olan öğrencilerin oranı %15,02'dir (MEB, 2018b).

Mevcut çalışmada, sekizinci sınıfı bitiren sporcuların cinsiyetlerine ve LGS puan seviyelerine göre dağılımı gösterilmiştir. Buna göre; 100-200 puan grubunda yer alanlar %23,1, 201-300 puan grubunda yer alanlar %61,5, 301-400 puan grubunda yer alanlar %15,4 olarak gerçekleşti. Ancak 401-500 puan alan sporcu bulunmamaktadır (Tablo 4). Bu verilere bakılarak Türkiye merkezi sınav puanı dağılımına göre Batman ili sporcuların daha düşük akademik düzeyde dağılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, yüksek akademik düzeye sahip öğrencilerin spor takımlarına ve aktivitelerine yönlendirilmediği ile açıklanabilir. Sporcuların %28,1'i spor başarısı yok veya yarışmalara katılmamıştır. Sadece %5,8'i Türkiye derecesine sahip olduğu tespit edildi (Tablo 5).

2009 yılında Osmaniye'de yapılan bir çalışmada 7.sınıf öğrencilerinin yılsonu başarı puanları ve Seviye Belirleme Sınavı (SBS) sınavı puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur (Bağçeci ve ark, 2011).

Yıldız (2017), Batman'da 11-12 yaş ortaokul öğrencilerinde yaptığı çalışmada akademik başarı değeri yönünden de erkek çocukları ile kız çocuklar arasında anlamlı farklılıklar tespit etti.

Mevcut çalışmada da; sporcuların 5-6-7-8. sınıf yılsonu not ortalamaları karşılaştırıldığında kızların başarısı erkeklerden yüksek bulundu ($p<,01$). LGS puan ortalamaları karşılaştırıldığında ise kız ve erkek grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir farklılık bulunmadı ($p>,05$) (Tablo 9).

Öğrencilerin okulda ve kademeler arası geçiş sınavlarında elde ettikleri başarı ile sosyo-ekonomik düzeyleri arasındaki ilişki eğitim araştırmacıları tarafından 1960'lı yıllarda yayımlanan Coleman Raporundan bu yana veriye dayalı olarak incelenmektedir. Sosyoekonomik düzey, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı etkiye sahiptir. Öğrencilerin eğitim ve akademik gelişim açısından önemli kaynaklara ulaşmasında doğrudan etkiye sahip olan sosyoekonomik düzey, öğrencilerin bulunduğu eğitim ortamları, sosyal ortamlar ve diğer birçok unsura da dolaylı olarak etki etmektedir. Sosyoekonomik düzeyin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini inceleyen Türkiye'de gerçekleştirilen birçok akademik çalışmada bu iki değişken arasında güçlü değişen ancak istatistiksel açıdan anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (MEB, 2018b).

PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) 2015'te sosyoekonomik durumun başarıya yansıma oranı Türkiye için %9'dur ve bu oran ilk defa OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ortalamasından (%13) daha düşüktür. Öğrencinin ve okulun ortalama sosyoekonomik durumu birlikte göz önüne alındığında bu iki değişken başarı farkının %26,3'ünü açıklıyor. Bu bulgu, benzer sosyoekonomik grupta yer alan öğrencilerin aynı okullarda toplandığına işaret ediyor. Türkiye'de öğrencinin sosyoekonomik durumunun başarı üzerindeki belirleyiciliği önceki yıllara göre azalmış olsa da, okulun ortalama sosyoekonomik durumunun öğrenci başarısı üzerindeki etkisi oldukça belirleyici olmaya devam ediyor (ERG, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığının Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı 2018 raporuna göre; anne ve baba eğitim düzeyleri yükseldikçe ortalama merkezi sınav puanlarının da belirgin şekilde arttığını göstermektedir. Anne eğitim düzeyi ilköğretim ile lisansüstü olan öğrencilerin ortalama merkezi

sınav puanları arasında 60 puandan fazla fark bulunmaktadır. Ortalama merkezi sınav puanları arasındaki benzer düzeyde fark baba eğitim düzeylerinde de gözlenmektedir (MEB, 2018b). Kimi araştırmaya göre, baba eğitim düzeyinin çocukların sportif faaliyetlere katılımını etkilemezken anne eğitim düzeyi çocukların spora katılımını olumlu yönde etkilemektedir. Anne eğitim düzeyi arttıkça çocukların spora katılımı artmaktadır (Türkel, 2010).

Mevcut çalışmada ise; hem baba eğitim düzeyi ve hem de anne eğitim düzeyi ile bitirilen sınıfların yılsonu not ortalaması, spor başarısı, LGS Puanı ve aile gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı ($p>,005$) (Tablo 8). Bu durum katılımcıların ailelerinin büyük ölçüde sosyo ekonomik ve eğitim düzeylerinin düşük veya orta düzeyde olması ile açıklanabilir.

Batman Fen Lisesi LGS taban puanı 388, diğer proje okullarının ise en düşük puan 255'den yukarıda yer almaktadır (LGS, 2018). Buna göre mevcut çalışmada sekizinci sınıfı bitiren sporcularına bakıldığında; 100-200 puan grubunda yer alanlar %23,1, 201-300 puan grubunda yer alanlar %61,5, 301-400 puan grubunda yer alanlar %15,4 olarak gerçekleşti. Ancak 401-500 puan alan sporcu bulunmamaktadır (Tablo 4). Dolayısıyla yüksek puan grubunda çok az sporcu olduğu ayrıca sporcuların çoğunluğu orta ve düşük düzey öğretim okulu seviyesinde oldukları değerlendirilebilir.

Türkiye çapında yapılan araştırmada, öğrencilerin ortaokulda gösterdikleri akademik başarının bir göstergesi olan okul başarı puanları (OBP) ile merkezi sınav puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. İki puan türü arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon katsayısı hesaplanmış, okul başarı puanları (OBP) ile merkezi sınav puanları arasında güçlü ve pozitif bir ilişkinin bulunduğu ($\rho=0,736$, $p<0,05$) belirlenmiştir (MEB, 2018b).

Mevcut çalışmada, sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile 8. sınıf yılsonu not ortalaması arasında istatistiksel olarak yüksek derecede pozitif ilişki bulundu ($r: ,949^{**}$ $p<,001$). Sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile LGS puan ortalaması arasında istatistiksel olarak orta düzeyde pozitif ilişki bulundu ($r: ,588^{**}$ $p<,001$) (Tablo 6). Sporcuların LGS puan ortalaması ile 8. sınıf yılsonu not ortalamaları arasında istatistiksel olarak orta düzeyde pozitif bir ilişki bulundu ($r: ,579^{**}$ $p<,001$) (Tablo 7). Merkezi sınav olan LGS puan ortalamasının okul içi değerlendirme sonuçları (yılsonu not ortalamaları) ile doğrusal ilişkisinin orta düzeyde kalmasının nedeni öğretmenlerin sporculara olan pozitif toleransı ile açıklanabilir.

Fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu, fiziksel aktivite düzeyini artırmak için ayrılan zamanın akademik başarıyı düşürmediği bildirilmektedir. Ankara'da sosyoekonomik olarak denk ve aynı fiziksel olanaklara sahip iki ortaokula devam eden ve aynı sosyoekonomik statüye sahip (76 kız 71 erkek olmak üzere toplamda 147) sekizinci sınıf öğrencisinin fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı puanları arasında ilişki istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde olsa da ilişkinin gücü çok zayıf olduğu bildirilmiştir (Bilgin, 2017). Konya il merkezinde 8. sınıf öğrencilerinde yapılan bir araştırmada; cinsiyete göre erkeklerde fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasında zayıf bir ilişkinin olduğu ancak kızlarda fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tanır ve Yoncalık, 2014).

Yurtdışında yapılan bir araştırmada fiziksel aktivite veya spor takımı aktivitelerine katılan ortaokul ve liselerde okuyan 4746 öğrencinin akademik verileri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ortaokul öğrencisi kız ve erkeklerin hem spor takımı hem de fiziksel aktivitelere katılımının yüksek akademik başarı değerleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Fox, 2010).

Yıldız (2017)'ın Batmanda 11-12 yaş ortaokul öğrencilerinde yaptığı araştırmasında, okul spor takımlarında yer alan ve okul spor takımlarında yer almayanlar arasında akademik başarı değerlerinin farklılık göstermediği bildirilmiştir.

Mevcut çalışmada, sporcuların bitirdikleri sınıfların yılsonu not ortalaması ile spor başarısı arasında istatistiksel olarak düşük düzeyde pozitif ilişki bulundu ($r: ,224^{**}$ $p<,005$) (Tablo 6). Sporcuların

LGS puan ortalaması ile BKİ, spor yaptıkları yıl, haftalık spor yaptıkları gün sayısı, spor başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişki bulunmadı (Tablo 7). Spor takımlarında yer almanın ve aktivitelerine devam etmenin akademik başarıyı düşürmediği ancak belirgin bir artışa da neden olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Kız sporcuların 5,6,7 ve 8. sınıf yılsonu not ortalamaları, erkeklerin yılsonu not ortalamalarından yüksektir. LGS puan ortalamaları, hem kız hem erkek sporcularda benzerdir.

Sporcu çocuklarda LGS puanı ile okul için değerlendirme sonuçları (8. Sınıf yılsonu notu) arasındaki pozitif doğrusal ilişki orta düzeydedir.

LGS yüksek puan grubunda çok az sporcu olduğu ayrıca sporcuların çoğunluğu orta ve düşük puan düzeyindeki öğretim okulu seviyesindedirler.

Spor yıl sayısı yükseldikçe sporcuların merkezi sınav LGS puanı etkilenmemektedir.

Sporcuların tamamına yakını %97,8'i spor aktivitelerine katılımlarının okul ders başarılarını olumsuz etkilemediği düşüncesine sahiptir.

Öğretmenlerin öğrencileri spora yönlendirmede %3,6 gibi çok düşük etki oranına sahiptir. Hem erkeklerde hem de kızlarda spora esas yönlendirme etkeni olarak %54,7 ile aile ön plandadır.

Spor takımlarına katılmak ve spor aktivitelerine devam etmek akademik başarıyı olumsuz etkilememektedir.

Sporcuların spor başarısı arttıkça okul yılsonu puanları görece artmakta ancak merkezi sınav puanları değişmemektedir.

5.2. Öneriler

Spor alanına erişimi kolaylaştıracak tedbirler arttırılmalıdır.

Şehirde, başta ev-okul-spor alanı güzergâhının güvenli yürüyüş yolu hâline getirilmesi için gerekli önlemlerin alınması,

Öğretmenler, öğrencileri spora yönlendirmede daha etkin rol üstlenmelidirler. Spora katılımı arttırmak için ailelerin ikna edilmesi üzerinde durulmalıdır.

KAYNAKLAR

Bağçeci, B., Döş, B. & Sarıca, R., 2011, İlköğretim öğrencilerinin üst bilişsel farkındalık düzeyleri ile akademik başarısı arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 551-66.

Bilgin, E., 2017, Ortaokul öğrencilerinin fiziksel uygunlukları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

ERG, 2017, Eğitim reformu girişimi, Eğitim izleme raporu 2016-2017.

Fox, C.K., Barr-Anderson, D., Neumark-Sztainer, D. & Wall, M., 2010, Physical activity and sports team participation: associations with academic outcomes in middle school and high school students. *Journal of School Health*, 80(1), 31-7.

LGS, 2018, Batman ili liselere geçiş sistemi (LGS) taban puanları, Erişim Tarihi: 11.11.2018 <https://www.sorubak.com/teogrobot/ayrinti/batman/20/merkez/318/>

MEB, 2018a, Millî eğitim bakanlığı ortaöğretime geçiş yönergesi, Erişim Tarihi: 15.01.2019, Erişim Adresi: https://www.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2018-03/26191912_yonerge.pdf

- MEB, 2018b, Liselere geçiş sistemi (LGS), Merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin performansı, Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Analiz ve Değerlendirme Rapor No:3
- MEM, 2017, Batman Milli Eğitim Müdürlüğü, 2017 ABİDE Raporu.
- SGM, 2019, Spor hizmetleri genel müdürlüğü, Sporcu sayıları 2018, Erişim Tarihi: 15.01.2019, Erişim Adresi: <http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler/>
- Tanır, H. ve Yoncalık, O., 2014, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ve bazı antropometrik özelliklerin akademik başarı ile ilişkisi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (8), 1.
- THSK, 2014, Türkiye fiziksel aktivite rehberi, TC Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Yayın no: 940, 2. Baskı: *Kuban Matbaacılık Yayıncılık*, Ankara.
- Tremblay, M.S., Inman, J.W., & Willms, J.D., 2000, The relationship between physical activity, self-esteem, and academic achievement in 12-year-old children, *Pediatric Exercise Science*, 12(3), 312-323.
- Türkel, Ç., 2010, İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ile sosyal uyum ile iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Yıldız, M.E., Gürer, B. ve Esentaş, M., 2015, Ortaokul öğretmenlerinin spora ilişkin tutumları ile tükenmişlik düzeyleri ilişkisi, *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 14-26.
- Yıldız, M.E., 2017, Ortaokul öğrencilerinde akademik başarı ile fiziksel aktivite ilişkisi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 4(12), 891-898.